



Concept deelverslag van het verhandelde in de Statencommissie Ruimte, Landbouw en Natuur

van 7-10-2016
betreffende Statenvoorstel Natuurvisie Limburg 2016

Statenkenmerk	G-16-037	Maastricht	7 oktober 2016
---------------	----------	------------	----------------

Eerste termijn

VVD (Nijskens) onderschrijft dat natuur, groen en landschap een grote invloed hebben op het welbevinden van de mens. Het is een goed signaal over het succes van het beleid dat de toename van biodiversiteit het grootst is in nieuw ontwikkelde natuur. Een vervolgstap is om te bepalen of het beleid essentiële invloed daarop heeft gehad. Dalende budgetten drukken op het beheer en beheerders moeten op andere manieren geld zien binnen te krijgen. VVD is bezorgd dat het prille herstel van biodiversiteit teniet wordt gedaan door goedkoper beheer. Kan de gedeputeerde toezeggen om voor het daadwerkelijk opleggen van de bezuinigingen eerst de gevolgen voor biodiversiteit in kaart te brengen? De voor de hand liggende voorbeelden bij de PiO-systematiek rechtvaardigen nog niet om het op alle beheersubsidies toe te passen.

PvdA (Kuntzelaers) vindt de zorgvuldigheid aansprekend. Hoe lang zou de VVD de bezuinigingen willen opschorten, tot voorbij de begroting?

VVD (Nijskens) sluit dat niet uit. Het gaat er ook om hoe serieus de provincie zichzelf neemt. Wanneer de natuurvisie focust op biodiversiteit en er signalen zijn dat die in het geding is wanneer de manier van bezuinigen verkeerd is, dan moeten de Staten daarover nadenken. Een mogelijkheid is het terughalen van een deel van de bezuinigingen, maar de provincie kan ook beheersmaatregelen stimuleren die biodiversiteit bevorderen en op een andere manier areaal uitbreiden met een tussenstap. VVD gaat het om betere natuur, niet per se om meer. Vermaatschappelijking is essentieel, mensen moeten natuur kunnen beleven. Financieel bijdragen aan natuur moet wel vrijwillig zijn en niet opgelegd. VVD gaat ervan uit dat de hoogste prioriteit uitgaat naar goudgroene natuur uit Natura2000 en de kaderrichtlijn Water. Bij het stapelen van functies als water, recreatie en natuur moet voor iedereen duidelijk zijn welke de hoofdfunctie is. VVD vindt dat exoten die hier komen vanwege het veranderende klimaat niet geweerd moeten worden, ontsnapte of door klungeligheid gevestigde exoten wel. Wanneer de provincie flink investeert in het helpen vestigen en uitbreiden van soorten en hamsters, dan moeten roofdieren als vossen ook beheerd worden. Jurisprudentie laat zien dat de provincie oogst van wildlijstsoorten niet kan beperken en zeker niet kan verbieden.

GroenLinks (Brugman) wil in dit opzicht weten of GS het door Partij voor de Dieren aangevraagde onderzoek gaat laten uitvoeren.

Gedeputeerde Van der Broeck zegt wel toe de al uitgevoerde onderzoeken ter hand te stellen. De

conclusies zijn eenduidig dat de provincie benuttingsjacht niet kan beperken. Het staat fracties vrij aanvullend onderzoek te doen. Er liggen al het antwoord van de staatssecretaris aan de Tweede Kamer en twee juridische analyses.

Gedeputeerde Van der Broeck stelt twee uitgevoerde onderzoeken ter beschikking, waaruit blijkt dat de provincie geen mogelijkheid heeft benuttingsjacht te beperken.

VVD (Nijskens) vervolgt dat de vraag een plek heeft gekregen in de Natuurvisie, al is het antwoord voor Partij voor de Dieren anders dan gehoopt. Het grote verschil is dat jacht een vermogensrecht is, terwijl soortenbeheer geen jacht is maar bedoeld om overlast te beperken. SP stelde een vraag over biologische landbouw, maar dat heeft veel minder met natuur te maken dan vaak wordt geopperd.

SP (Visser) bestrijdt dat. Onderzoeken tonen aan dat de biodiversiteit op biologische landbouwgronden hoger is.

VVD (Nijskens) ontkent dat niet en is blij met dat neveneffect, maar het doel van de bedrijven is het telen van landbouwproducten op biologische wijze. Dit is niet gelijk te stellen aan natuurgronden.

SP (Visser) is het met deze uitleg eens.

CDA (Tegels) miste, n.a.v. de eerdere informele bespreking, een definitie van het begrip natuur, terwijl het in bijna honderd pagina's 1324 keer voorkomt. CDA ziet het begrip graag geconcretiseerd, opdat PS kan meten of doelen behaald zijn. De fractie daagt GS uit voor 11 november 2016 met een heldere definitie met SMART geformuleerde doelen te komen voor een zakelijke uitvoering.

GroenLinks (Brugman) is benieuwd naar de definitie van het CDA.

CDA (Tegels) denkt dat ieder zijn eigen definitie van natuur heeft, wat een discussie hierover noodzakelijk maakt. De definitie van het college kan hiervoor de aanleiding zijn. CDA zal zelf ook nadenken over een definitie en die GroenLinks doen toekomen. De definitie van het CDA is beperkter. Het coalitieakkoord bevat een aantal uitgangspunten voor natuur. Hoe krijgt natuur meer belevingswaarde? Hoe ziet de gedeputeerde maatschappelijke initiatieven voor beheer van natuur voor zich? Welke belemmeringen zijn er voor verdienmodellen en hoe zijn die weg te nemen? Hoe gaat de provincie aan de slag met adoptie van natuurgebieden door bedrijven, instellingen en burgers? Welke mogelijkheden ziet de gedeputeerde om in te verdienen en wanneer wordt dat echt merkbaar? In april schetste de gedeputeerde als doel dat natuur zichzelf veel meer financiert en in stand houdt. Is dat nu concreet te maken? Wat zijn de wettelijke grondslagen van de Natuurvisie en hoe zijn die tot stand gekomen? Voegt de provincie middels de visie iets toe aan wetgeving? Huidig natuurbeheer is onvoldoende op orde. Toezicht en beheer moeten beter. Dit probleem dreigt alleen maar te groeien met vergroting van het areaal. Is het niet beter eerst toezicht en beheer op orde te brengen alvorens nieuwe natuur aan te leggen? Het CDA bereiken zorgelijke signalen over drugsdumping, criminele handel, stroperij en andere zaken die sociale veiligheid in het geding brengen. Hoe vinden toezicht en registratie nu plaats? Hoe volledig en diepgaand is informatie uit het registratiesysteem voor boa's? Welke mogelijkheden ziet de gedeputeerde voor samenwerking met externe partijen en komt hier extra budget voor? CDA is groot voorstander van behoud van de unieke Groene Brigade met 24 uur per dag bereikbaarheid en ontvangt graag een overzicht van het takenpakket.

CDA staat voor mooie natuurgebieden en durft te stellen dat beheer niet overal verloopt zoals gewenst. Wat vindt de gedeputeerde van de houding van terreinbeherende organisaties (TBO's) en het feit dat ze naast de provinciale beheervergoeding geld vragen aan wildbeheereenheden om te mogen jagen? Verbeterd een verruiming van het budget automatisch de kwaliteit van beheer? Het is verschrikkelijk te zien voor hoeveel overlast beverdammen zorgen. CDA kan geïnteresseerden foto's laten zien. In april kondigde de gedeputeerde maatregelen aan tegen het overschot aan bevers. Wat is de stand van zaken? Welke andere gevolgen van andere diersoorten zijn er op korte termijn te verwachten? Het aantal wilde varkens neemt ook schrikbarend toe. Gelukkig komt er door een motie geld beschikbaar voor kennisdeling tussen en opleiding van jagers. Wanneer volgt informatie over uitvoering van de motie? CDA is groot voorstander van beheer door boeren, die de omgeving als geen ander kennen. Welke vorderingen zijn geboekt? Het noodweer van dit jaar zal steeds vaker voorkomen door klimaatverandering. Dit maakt een koppeling tussen water- en natuurbeleid noodzakelijk. Hoe wil GS hier werk van maken?

PvdA (Kuntzelaers) vraagt of CDA ook landbouwbeleid meeneemt. Intensieve veehouderij heeft ook invloed op klimaat- en weersveranderingen.

CDA (Tegels) beaamt de samenhang en is benieuwd naar de toelichting van de gedeputeerde. De fractie wil dat mensen nu en in de toekomst kunnen blijven genieten van prachtige Limburgse natuur en zet in op kwaliteit met uitmuntende natuurgebieden waar het goed wandelen en verblijven is. De grote uitdagingen liggen bij beheer en toezicht.

50PLUS (Van der Linden) is niet zo gelukkig met het stuk als het CDA, ook al zal er het een en ander ontbreken. Belangrijk is dat gerealiseerd wordt wat er staat. Helaas zijn er te veel verhalen te vertellen over wapendeals, dumpingen en uitgebrande vrachtwagens in de natuur. Het is zaak natuur te maken en het niet te gronde laten gaan.

PvdA (Kuntzelaers) is benieuwd welke wapendeals in de natuur plaatsvinden.

50PLUS (Van der Linden) antwoordt dat het voorkomt dat kalasjnikovs worden overgeladen achterin de bossen. Uit de zienswijzen blijkt dat TBO's niet gauw genoeg terrein hebben. Het is goed natuur zoveel mogelijk bij eigenaren te laten en TBO's wat op stilstand te zetten. Wat bedoelt de gedeputeerde precies met de tekst? Het toestaan van natuurbegraafplaatsen in Natura2000-gebieden lijkt niet verstandig, omdat de stoffelijke resten minimaal tien jaar moet blijven liggen. Alle andere toegestane zaken zijn op korte termijn te beëindigen. Wildbeheereenheden krijgen meer verantwoordelijkheden voor faunabeheer met faunabeheerplannen en roepen op hen maximaal te faciliteren om geen witte vlekken te laten ontstaan. Het college handhaaft de tekst; onderneemt het dus geen actie om overal faunabeheerplannen te krijgen? Nationale Parken krijgen subsidie en verdienen aan jacht en andere activiteiten. Zorgt subsidie ervoor dat er geen kassa bij de ingang komt? Het is niet de bedoeling dat ze alleen voor een select publiek toegankelijk zijn.

Partij voor de Dieren (Plusquin) betreurt dat GS de kans voorbij hebben laten gaan mee te doen aan het onderzoek dat Partij voor de Dieren wil agenderen voor de volgende commissie. Het budget voor schadepreventie is goed, maar ondernemers hebben ook een eigen risico en verantwoordelijkheid om preventieve maatregelen te nemen. Partij voor de Dieren waardeert passages over soortenbescherming,

maar sluit aan bij de zienswijze (p.31) die stelt dat het soortenbeleid onvoldoende concreet is. Er lijken alleen plannen te lopen voor korenwolf en oehoe, terwijl er wel een budget van 1 miljoen euro is. Of zijn er meer plannen? In hoeverre is het nieuw geld? Wanneer komen er uitvoeringsplannen? Hoe gaan GS prioriteiten stellen en maatschappelijke organisaties betrekken? Partij voor de Dieren betreurt dat GS na het burgerinitiatief en motie 755 toch buigt voor de jagerslobby. Op pagina 60 staat dat het faunabeheerplan een beschrijving moet bevatten van maatschappelijke belangen die door jacht gediend worden, maar de volgende belangrijke zinsnede is geschrapt: 'zodat gewaarborgd wordt dat er geen bejaging zonder noodzaak plaatsvindt'. De provincie zou het jachtrecht niet mogen beperken en alleen de jager zelf zou mogen bepalen wat een redelijke wildstand is. Dit gaat in tegen het burgerinitiatief en de motie.

PvdA (Kuntzelaers) is met de Partij voor de Dieren heel begaan met uitvoering van het burgerinitiatief, maar kiest ook voor zinsneden die de wet accepteert.

Partij voor de Dieren (Plusquin) stelt dat de wet op meerdere manieren uit te leggen is, initieert daarom ook het genoemde onderzoek en neemt aan dat in het ontwerp niets onwettigs stond. De motie riep op regels op te nemen in faunabeheerplannen over wat verstaan wordt onder een redelijke wildstand. De geschrapte zinsnede is essentieel en moet blijven. Groene organisaties als de Natuur- en Milieufederatie plaatsen vraagtekens bij het nieuwe geloof in verdienmodellen voor natuur. Behoud en herstel van biodiversiteit mogen niet afhankelijk zijn van financiering via in verdienen en economische activiteiten. Is het fair te korten op subsidie of ontmoedigt dat juist in verdienen? Is het de bedoeling na controle van de jaarrekening te korten en terug te vorderen of vooraf voordat het geld is verdiend? Het is een slecht en onuitvoerbaar idee. De Dierenbescherming biedt aan preventiemedewerkers gratis te laten helpen bij schadepreventie. Het lijkt erop dat GS het aanbod aannemen en tegelijk verzoeken mee te betalen. Klopt dat?

VVD (Nijskens) hoorde eerder beweren dat schadepreventie eigen verantwoordelijkheid is van grondgebruikers.

Partij voor de Dieren (Plusquin) heeft aangegeven dat schade een maatschappelijk risico is.

VVD (Nijskens) stelt dat het idee van een onderneming is risico's te beheersen. Grondgebruikers moeten wat aan schade doen. Stelt Partij voor de Dieren nu dat schade acceptabel is?

Partij voor de Dieren (Plusquin) betoogt dat het om een balans gaat tussen verantwoordelijkheid van de grondgebruiker en steun door de overheid. De fractie roept op in te gaan op het aanbod van de Dierenbescherming trendtellingen te doen en te laten borgen door wetenschappelijke instellingen of onderzoeksbureaus. Andere provincies zoals Noord-Holland stellen dergelijke eisen aan faunabeheerplannen. Hier keurt de slager zijn eigen vlees doordat jagers tellingen verrichten via wildbeheereenheden. Zij hebben zelf belangen bij de cijfers. GS spelen de suggestie door naar faunabeheereenheden, maar die hebben ook belangen. GS verkwanselen zo hun eigen verantwoordelijkheid voor de goed te keuren faunabeheerplannen. Dit mag niet gebeuren.

PVV (Van Soest) heeft drie vragen over het goede stuk. Het aantal patrijzen is afgenomen. Brabant en Zeeland gebruiken Europese middelen, wat heeft Limburg gedaan om de patrijzenstand op een hoger

niveau te tillen? Hoeveel particuliere grondbezitters hebben zich laten certificeren om appels te leveren aan een Zuid-Limburgse biologische-appelstroopfabrikant en wat kostte dat? De heer Frenken leverde tijdens een werkbezoek een notitie over de toekomst van Nationale Parken. Staat dit op gespannen voet met de Natuurvisie?

PvdA (Kuntzelaers) vraagt of PVV het uitgangspunt steunt dat Nationale Parken op termijn volledig financieel zelfstandig zijn. Of moet de provincie hier altijd diepe zorg voor blijven dragen?

PVV (Van Soest) hoort graag of de zorg van de heer Frenken terecht is of niet.

D66 (Van Dommelen) ondersteunt de uitgangspunten van Europese natuurdoelen, het in stand houden en verbeteren van de biodiversiteit en vermaatschappelijking van natuur. Als een van de rijkste provincies moet Limburg laten zien dat welvaart mogelijk is zonder natuur af te laten brokkelen. D66 gaat met het lagere budget voor kwaliteit en stelt snelheid op de tweede plaats. De uitnodigende houding naar externe partijen om zilver- en bronsgroene natuurdoelen te realiseren draagt bij aan vermaatschappelijking. Limburg wordt groener door en voor burgers. Een aantal indieners van zienswijzen steunt de visie en wil meedenken over de uitvoering, dat biedt perspectief. Met het CDA maakt D66 zich wel grote zorgen over criminaliteit, stroperij en afvaldumping. Handhaving en toezicht schieten tekort en het probleem zal alleen maar toenemen. Hoe wil de gedeputeerde dit aanpakken? D66 wil schadebestrijding en beheer zoveel mogelijk door lokale wildbeheereenheden laten coördineren en vrijstelling aan uitvoerders alleen toepassen wanneer vooraf toestemming is verleend. Wildbeheereenheden kunnen zo beter coördineren en er komt meer inzicht in de inzet en resultaten van vrijstellingen, zonder het bezwaar van verplicht lidmaatschap, wat niet schijnt te kunnen. Is de gedeputeerde bereid deze voorwaarde op te nemen?

GroenLinks (Brugman) geeft een voorzet voor een definitie van natuur als de wereld zoals die is zonder mensen. Het is goed dat PiO in elk geval gelijktijdig en niet eerder dan de Natuurvisie wordt behandeld, omdat het eigenlijk een uitvoeringsinstrument is. Het is erg jammer dat de aangenomen motie om jacht zonder noodzaak te beperken terzijde wordt geschoven. De 53 miljoen euro voor economische ontwikkeling en agrarisch beheer staan in schril contrast met de 2 miljoen euro voor Nationale Parken, waar iedereen zo tevreden over is. De gemeente Venlo heeft een motie aangenomen omdat er vanaf Maasduinen naar het zuiden een gat valt. Kan de gedeputeerde hierop reageren? GS betogen dat het beter gaat met de natuur vanaf 1995, maar vergeleken met 1900 gaat het helemaal niet zo goed. Jammer genoeg leidt de kritiek van de Natuur- en Milieufederatie hierop niet tot een aanpassing. Kan de gedeputeerde in drie zinnen omschrijven wat vermaatschappelijking precies is? Natura2000-gebied wordt als prioriteit en prachtig doel omschreven, maar is gewoon verplicht. GroenLinks vraagt om een uitleg op de tabel waaruit zou blijken dat 23% van Limburg uit natuur bestaat (p.17). Het sommetje is lastig te volgen. De Natuurvisie geeft overigens wel degelijk aan dat de biodiversiteit in sommige plekken achteruitgaat (p.31). Het pleidooi van de VVD over biodiversiteit is verrassend en geweldig. Vooral in agrarische natuurgebieden gaat het niet zo goed met biodiversiteit. GroenLinks is daarom niet blij dat grondeigenaren met hun eigen wensen over nieuwe natuur gaan.

CDA (Tegels) vraagt waarop GroenLinks baseert dat het niet goed gaat in gebieden die boeren beheren.

GroenLinks (Brugman) antwoordt dat de Natuurvisie dat zelf stelt, dat het niet zo goed gaat met biodiversiteit in agrarische natuurgebieden. GroenLinks maakt zich hier zorgen over en wil weten waarom

het niet goed lukt zoals de provincie zou willen. Wat betreft zilvergroene natuur is het erg zacht om ervan uit te gaan dat er geen stedelijke ontwikkelingen plaatsvinden zonder regels. De gebieden grenzen vaak ook nog aan goudgroene gebieden. Op een bijeenkomst over klimaatadaptatie leek een presentatie van de heer Driesen van het waterschap over het omklappen van beken haast een soort handjeklap. Wat gebeurt er wanneer de beken veel water te verwerken krijgen en heel breed worden? Moeten kunstwerken dan ook worden aangepast? De dijkgraaf had er geen antwoord op. Handhaving is een cruciaal punt om dumping tegen te gaan. Er is herhaaldelijk gevraagd hoe het hiermee staat en of er misschien meer geld bij moet. Is er een stok achter de deur wanneer eigenaren hun nieuwe verantwoordelijkheden niet oppakken? Kan de gedeputeerde concreet maken wat de provincie echt gaat doen om klimaatdoelen te verwezenlijken? De ambitie van PAS is niet op natuur, maar op verdroging gericht. Wat betekent dat voor de toekomst?

PvdA (Kuntzelaers) is verheugd dat Limburg na de langverwachte decentralisatie eindelijk zelf mag beslissen over haar natuur. PvdA vindt het wel terecht dat het college een vergelijking maakt met 1995 en niet met 1900, omdat natuurbeleid pas vanaf de jaren zeventig is ontstaan. Hopelijk zet de stijgende lijn door, al is er nog veel werk te doen. Wat betreft biodiversiteit heeft de PvdA een soortgelijk verhaal als de VVD en vraagt zich af of het een liberaal verhaal is. Dat valt mee, want alle fracties lijken biodiversiteit te omarmen. In de jaarrekening stond echter ook dat niet alle doelstellingen bereikt zijn en biodiversiteit niet overal de goede kant op gaat. Wat gaat de provincie doen om de doelen nu wel te halen? De visie moet op alle beleidsterreinen worden meegenomen in een integraal afwegingskader, dus ook wat betreft economisch en landbouwbeleid. De invloed van intensieve veehouderij is dermate groot dat het de vraag is in hoeverre natuurbeleid als indicator gehanteerd kan worden. Toezicht en handhaving vragen aandacht. Hoeveel fte trekt nu door Limburg? Hoe wil de gedeputeerde uitvoering geven aan het onderdeel van de motie-Tegels over experimenteren in een natuurgebied met jachtvrije preventie? De Brunssummerheide zou zich ervoor lenen. Is de zinsnede over jagen zonder noodzaak geschrapt om de provincie beter wettelijk in te dekken of is het een meer omfloerste manier om te zeggen dat de provincie onnodige jacht niet wenst? Wanneer het kan ziet de PvdA graag een zo helder mogelijke tekst. In hoeverre biedt de Natuurvisie ruimte aan grote vrijwilligersorganisaties die bezig zijn met bewustwordingsprojecten, zoals IVN? Of is hiervoor ruimte op andere vlakken? Hoe werkt het uitgangspunt van aanvankelijk sober beheren van nieuwe natuur in de praktijk? Hoe beperkt is sober wat GS betreft?

SP (Visser) stelt dat aan het bedrag dat een provincie uit eigen kas uittrekt voor natuur af te lezen valt hoeveel waarde ze eraan hecht. Provincies kregen met de decentralisatie van 2011-2012 verantwoordelijkheid over landschap en natuur, terwijl het Rijk financieel minder ging bijdragen en nieuwe natuur tot 2021 werd afgesproken. De provincie besloot helaas geen natuurbijdragen meer uit eigen kas te doen en natuurdoelen op te rekken tot 2027, terwijl er op korte termijn dringende taken liggen. Om het verlies aan inzet op te vangen gaat het college natuur onder andere vermaatschappelijken, waarbij een soort mantelzorgers als vergoeding economische ontwikkeling mogen uitvoeren. Recreatie en toerisme zijn te combineren met natuur, maar het gevaar dreigt wel dat de natuur uitgebuit en bedreigd wordt en dat het landschap schade ondervindt. Ondernemers zullen de mooiste plekken uitkiezen voor hun activiteiten, terwijl die natuur eigenlijk leeg zou moeten blijven zonder menselijke invloed. Het is ook de vraag of provinciale en lokale overheden genoeg ruggengraat hebben om het proces in goede banen te leiden, vaak wint het economische belang van natuur en landschap. Blijven de echte Natura2000-gebieden verschoond van economische activiteiten (p.34 en p.48)? Wandel- en fietspaden hoeven geen

probleem te zijn, maar worden nieuwe gebouwen zoveel mogelijk aan de randen van goudgroene natuur geplaatst om deze resterende lege gebieden te sparen? SP zou het op prijs stellen wanneer nieuwe natuur in het Geuldal, Gulpandal en dalen van zijbeken ook de belangrijkste droogdalen omvat. Op pagina 41 staat dat in zilvergroeene gebieden in het kader van POL2014 geen stedelijke ontwikkeling zal plaatsvinden. Mag dit als een regel worden gezien? Blijven bestaande zilvergroeene natuurgebieden behouden? Is het realistisch het agrarisch cultuurlandschap te behouden bij een verdergaande schaalvergroting en intensivering (p.44)? Een hoofdstuk over natuur in overige buitengebieden ontbreekt; wat willen GS hier bereiken, ook wat betreft stadsnatuur? Is de wolf in Limburg vogelvrij of komt er gericht beleid? SP denkt dat de wolf een mooie plaats kan krijgen in de cyclus van predatoren.

CDA (Tegels) is benieuwd hoe de SP dat voor zich ziet.

SP (Visser) bedoelt dat de wolf een interessante predator is om het natuurlijk evenwicht te herstellen en vraagt of dat zo is in Limburg. In Duitsland gebeurt dat wel.

Partij voor de Dieren (Plusquin) vult aan dat het niet de vraag is of, maar wanneer de wolf komt. Wachten met beleid maken betekent dat het te laat zal zijn.

SP (Visser) bedankt voor de aanvulling. Hoe verhoudt de Natuurvisie met betrekking tot jacht zich tot het aangenomen burgerinitiatief? Er zou een meerjarenprogramma komen voor het Nationaal Landschap Zuid-Limburg. Is dat al uit of komt het dit jaar nog? Heeft het college al nagedacht over de mogelijkheid over een paar jaar nieuwe Natura2000-gebieden aan te vragen? Het Wormdal leent zich hier goed voor. Duitsland heeft haar kant al helemaal op orde. SP sluit tot slot aan bij de vragen over toezicht en handhaving.

De voorzitter schorst de vergadering om 15.57 uur en heropent de vergadering om 16.04 uur.

Gedeputeerde Van der Broeck dankt de commissie voor de vragen en de waardering. Het is een intensief traject geweest met veel bijeenkomsten. De vergoedingen voor beheer van natuur zijn de afgelopen jaren door provincies opgeplust om tot een uniforme vergoeding te komen. Limburg gaat daar nu van afwijken. In IPO-vergaderingen stellen andere provincies dat Limburg zich niet aan de afspraak van 75% houdt, maar in de wandelgangen vraagt iedereen hoe Limburg dat heeft aangepakt. Ten eerste gaat Limburg terug naar beheersvergoedingen die nog steeds hoger zijn dan in het verleden, toen ze onder de 65% lagen. Ten tweede keerde de provincie tot nu toe uit aan een terreinbeheerder, die de grond verpachtte en liet beheren door een boer. Het bespaart geld door rechtstreeks aan de boer uit te keren. Boeren krijgen niet het beheer over hogeschoolnatuur, maar er zijn prachtige voorbeelden zoals in Ooijen-Wanssum waar agrariërs een prima rol kunnen vervullen.

PvdA (Kuntzelaers) wijst erop dat vanuit meerdere kanten zorgen zijn geuit dat agrarisch natuurbeheer minder goede resultaten op zou leveren. Kan de gedeputeerde toezeggen te monitoren zodat er bewijzen zijn dat agrarisch natuurbeheer dezelfde resultaten oplevert als beheer door TBO's?

Gedeputeerde Van der Broeck zal de resultaten van natuurbeheer in volle breedte monitoren, inclusief agrarisch natuurbeheer.

VVD (Nijskens) merkt op dat agrarisch natuurbeheer iets heel anders is dan een TBO die koeien inschakelt. De TBO is verantwoordelijk voor het afgesproken natuurdoeltype.

Gedeputeerde Van der Broeck komt terug op agrarisch natuurbeheer bij beantwoording van de vragen van GroenLinks. De prioriteit ligt inderdaad bij goudgroene natuur. Er is nog 2400ha te gaan, maar daar komt geen hectare bij. De Natuurvisie stapelt water- en natuurdoelen, maar maakt ook onderscheid. Sommige beken hebben echt een waterfunctie en andere een ecologische. Klimaat verandert voortdurend en de natuur ook. In de Romeinse tijd vond wijnbouw plaats. Het exotenbeleid is daar niet op gericht, wel op hiernaartoe gehaalde exoten als de pallaseekhoorn. Faunabeheerplannen leggen de link tussen hamsters en vossen. De gedeputeerde gaf in een eerdere commissievergadering al aan dat de provincie niet de mogelijkheid heeft jacht te verbieden. Wettelijk is vastgelegd dat de jachthouder verantwoordelijk is voor een redelijke wildstand in zijn gebied; het beperken van jacht beperkt ook de mogelijkheid die verantwoordelijkheid te nemen. Uit loyaliteit naar PS is de genoemde zin over jacht zonder noodzaak opgenomen. De faunabeheereenheden stellen in hun beheerplannen regels aan de benuttingsjacht. Dit geeft invulling aan de aangenomen motie, die ook aangeeft dat de provincie zich niet boven de wet kan stellen. Daarom is de zinsnede geschrapt naar aanleiding van een zienswijze. Het burgerinitiatief beoogt misschien jacht te verbieden, maar de provincie wordt geacht binnen de wet te handelen. Het onderwerp leent zich voor de landelijke verkiezingen. Een definitie van natuur is volgens de Van Dale wat de mens om zich heen ziet als het niet door hem is gewijzigd. Belangrijker is de visie op natuur, die de geologie en geomorfologie van Limburg volgt. Het is niet de bedoeling natuurdoelen te realiseren die niet passen bij de ontstaansgeschiedenis van een gebied. Belevingswaarde van natuur zal mee moeten gaan met de tijd waarin kinderen minder hutten bouwen en meer met iPads bezig zijn. De uitkijktoren in De Paardekop en de toren in Weert die uitkijkt op burlende herten zijn ook voorbeelden van vergrote belevingswaarde. Bedrijven adopteren nu al natuur; zo heeft een Japans bedrijf tientallen hectare in De Meinweg gefinancierd. Japanse familiebedrijven zijn de eerste omdat ze meer denken aan de lange termijn.

De wettelijke grondslag voor de Natuurvisie is te vinden in artikel 1.7 en 1.12. De Natuurvisie moet het natuurbeleid op hoofdlijnen uitleggen met aandacht voor biodiversiteit en duurzaam gebruik van bestanddelen van de natuur. De gedeputeerde daagt het CDA uit de bewering hard te maken dat het huidige natuurbeheer onvoldoende zou zijn. Natuur is toegenomen in kwaliteit en oppervlakte, al zou het wenselijk zijn als dat sneller gaat. Er zijn zeker successen, zo nam in zes jaar tijd het aantal vissoorten in de Roer toe van acht naar vijftig. Toezicht en handhaving zijn primair verantwoordelijkheden van de eigenaren. Staatsbosbeheer Limburg breidde toezicht uit van tien parttimers naar acht fulltimers. Limburgs Landschap zet 2200 uur in op handhaving, Natuurmonumenten 2000 uur in Zuid, 1000 in Midden en 800 in Noord.

Gedeputeerde Van der Broeck doet PS cijfers over toezicht en handhaving schriftelijk toekomen.

Gedeputeerde Van der Broeck vervolgt dat boa's zijn aangesloten op het C2000-systeem en direct kunnen melden bij politie. De gedeputeerde is trots op het fantastische werk van de Groene Brigade en de wildbeheereenheden, die ook de ogen en oren in de natuur zijn. 70% van de tijd zijn ze niet aan het schieten.

Gedeputeerde Van der Broeck zendt PS het takenpakket van de Groene Brigade.

Gedeputeerde Van der Broeck vervolgt dat wildbeheereenheden een grotere schaal krijgen van minimaal 5.000ha. Halfjaarlijks zal de gedeputeerde als onafhankelijk voorzitter in elke regio overleggen met wildbeheereenheden, waterschappen, gemeenten, jagers en agrariërs om te zorgen voor een betere afstemming en controle van naleving van afspraken. Criminaliteit kan hier ook aan de orde komen. Het VTH-plan biedt PS de kans een integrale afweging te maken over de inzet van formatie en geld. Vanuit deze portefeuille is geen extra geld beschikbaar gezien de ingeboekte bezuiniging van 12 miljoen euro. Het is paradoxaal dat TBO's jachtvergoeding vragen aan jagers en deze soms zelfs willen verhogen. Het zou goed zijn hierover een signaal af te geven.

Gedeputeerde Van der Broeck zal verhoging van de jachtvergoeding door TBO's met hen bespreken, mits de gehele commissie dit ook wil voorkomen.

VVD (Nijskens) maakt onderscheid tussen uitgifte van jacht als vermogensbestand en jacht als schadebestrijding. Voor het laatste mogen TBO's geen geld vragen.

Gedeputeerde Van der Broeck beaamt dat het primair om schadebestrijding gaat. Jacht past ook binnen het verdienmodel van TBO's. Bevers zijn een van de meest succesvolle herintroducties. Na veertien jaar zijn er tussen de zes- en zevenhonderd. Inmiddels zijn beheersmaatregelen nodig. Limburg vroeg andere provincies vergeefs of zij bevers over willen nemen. Waterschappen hebben een beleid dat nog met TBO's besproken zal worden om gebieden aan te wijzen waar bevers in stand worden gehouden en gebieden waar ze niet thuishoren. Het waterschap zal ze daar afvangen en in sommige gevallen afmaken. Wildbeheereenheden zijn soms niet genoeg in staat wilde zwijnen aan te pakken, ondanks animo van mensen om jager te worden. De provincie gaat een professionele jagerspoule creëren die bij explosieve druk ingezet kunnen worden. Het creëren van nieuwe natuur is soms een langdurig proces met afwaarderen van grond, herbestemmen en budget regelen.

Gedeputeerde Van der Broeck zal PS jaarlijks informeren hoe ver het staat met de natuurrealisatie van 2400ha, uitgesplitst naar gebieden, natuurdoeltypen en beheerders.

PvdA (Kuntzelaers) is blij met de toegezegde monitoring. Op welke termijn is het tijd voor een serieuze evaluatie waarbij successen duidelijk moeten blijken en eventueel besloten kan worden tot versnelling of andere maatregelen?

Gedeputeerde Van der Broeck antwoordt dat de natuur in 2027 volledig gerealiseerd moet zijn, per jaar kan in de monitor het aantal hectare worden afgelezen. Beleid voor biodiversiteit en kwaliteit van natuur heeft wel een decennium nodig om vruchten af te werpen. De gedeputeerde merkt op dat slechts 6 tot 7% van de natuur in handen van boeren is. Natura2000-gebied komt eerder bij TBO's terecht. Agrarisch beheer past bij deze tijd. Vijftig tot zestig jaar geleden beheerden boeren patrijzen en fazanten. GS kiezen toch voor het toestaan van natuurbegraafplaatsen in Natura2000-gebieden, omdat het bij kan dragen aan instandhouding en ontwikkeling van natuurwaarden. Omgekeerd mag het niet de ontwikkeling hinderen. Het doel staat voorop. 50PLUS haalt de witte vlekken aan van wildbeheereenheden: de schaalvergroting en de halfjaarlijkse overleggen zijn bedoeld om provinciale dekking te bewerkstelligen.

50PLUS (Van der Linden) vraagt waarom de tekst dan niet gewijzigd is.

Gedeputeerde Van der Broeck legt uit dat soms sprake is van een exegeseverschil en is ervan overtuigd dat het goed is geformuleerd. In de verordening en bij faunabeheereenheden zal het worden uitgewerkt. De gedeputeerde is tegen kassa's bij de ingang van natuurgebieden, die al met gemeenschapsgeld betaald zijn. Bij een attractie als een uitkijktoren zou een toegangspoortje passen. Een vrijwillige gave vragen voor een natuurgebied is wel een aardige gedachte. Voor het leeuwendeel van de soorten bestaan soortenbeheerplannen.

Partij voor de Dieren (Plusquin) doelt op soortenbeschermingsplannen, die wettelijk verplicht zijn voor beschermde inheemse soorten. Voor de tauros is er ook een.

Gedeputeerde Van der Broeck is met 50PLUS niet gecharmeerd van tarossen. De soortenbeschermingsplannen zijn achterin te vinden bij de plaatjes van dieren. Het betreft niet nieuw geld. Het uitvoeringsplan van de Natuurvisie staat in hoofdstuk 9 en het PiO geeft ook richting.

Partij voor de Dieren (Plusquin) vraagt hoe GS maatschappelijke organisaties betrekken bij soortenbescherming, prioriteiten stellen en met een uitvoeringsplan komen.

Gedeputeerde Van der Broeck heeft een hele stapel soortenbeschermingsplannen. Maatregelen in de uitvoering zijn bijvoorbeeld vrij kappen en grondwater verhogen. Uiteraard betekent vermaatschappelijking dat het samen met betrokkenen wordt opgepakt, zoals de Dierenbescherming, wiens hulp zeer welkom is. De opmerking over financiën betreft een misverstand, het gaat juist om het overwegen van een vrijwilligersvergoeding.

Gedeputeerde Van der Broeck stuurt een brief aan de Dierenbescherming als bij hen misverstand bestaat over de financiële overwegingen van GS in de overweging over hun aanbod mee te helpen bij soortenbescherming.

Partij voor de Dieren (Plusquin) bedankt de gedeputeerde hiervoor.

Gedeputeerde Van der Broeck is niet van plan faunabeheerplannen wetenschappelijk te toetsen. Er is erg veel wetenschappelijk onderzoek gedaan, veel is digitaal beschikbaar. Als geld voor wetenschappelijk onderzoek buiten was besteed, dan zag Limburg er nu groener uit. Er zit een waaier aan organisaties in een faunabeheereenheid met binnenkort twee maatschappelijke organisaties. Eenheden vragen zelfs om drie. De opmerking dat de slager zijn eigen vlees zou keuren is onterecht. In het verleden is geen Europees geld voor de patrijs aangevraagd; de gedeputeerde stelt voor projecten voor de patrijs op te starten. De stroopproducent in Zuid-Limburg wil graag natuurgrond om fruitbomen te planten. Dit is een concept.

Gedeputeerde Van der Broeck informeert PS hoe ver het staat met de producent van biologische appelstroop in Zuid-Limburg die natuurgrond wil voor fruitbomen.

Gedeputeerde Van der Broeck vervolgt dat de Natuurvisie de belangrijke rol van Nationale Parken expliciet maakt wat betreft natuurbeleid, educatie en vermaatschappelijking. De ambitie op termijn is financiële zelfstandigheid, maar dat zal nog een hele tijd duren. Daarom is 500.000 euro opgenomen om de Nationale Parken overeind te houden en verder te ontwikkelen. De drie nieuwe voorzitters van de

Nationale Parken en die van het Nationaal Landschap zijn aanstekelijk enthousiast.

PVV (Van Soest) vraagt of de gedeputeerde de stelling van de heer Frenken onderschrijft dat een goede interactie tussen Nationale Parken en provincie wenselijk is.

Gedeputeerde Van der Broeck beaamt dat. De parken gaven aan dat ze al goed bezig zijn met vermaatschappelijking, de provincie is daar trots op maar wil het breder trekken door de omgeving meer te betrekken zodat het een regio wordt. Ook is de opdracht gegeven aan de drie voorzitters om gezamenlijk een Nationaal Park Limburg te 'branden'. Geen enkele provincie heeft zoveel parken en dat kan beter vermarkt worden.

VVD (Nijskens) koppelt dit idee aan de opmerking van de SP om economische activiteiten aan de rand plaats te laten vinden en niet in het daadwerkelijke natuurgebied. Het mes snijdt aan twee kanten.

Gedeputeerde Van der Broeck is het daar volledig mee eens. Veel vragen van D66 zijn al beantwoord. Vrijstelling en toestemming van lokale wildebeheereenheden komen in faunabeheerplannen aan de orde. Het is zaak dat jagers en boeren het eens worden. Richting GroenLinks wijst de gedeputeerde op voorbeelden van vermaatschappelijking als projecten van IVN en IKL en de houthakbrigades. Een ander voorbeeld is om een agrariër in een Natura2000-gebied stapsgewijs richting natuur te bewegen door hem eerst een paar jaar geen kunstmest te laten gebruiken om vervolgens het grondwater op te zetten. De agrariër heeft tijd om het in zijn bedrijfsvoering te verwerken en zo ontstaat er meer draagvlak. Hamsters financiert de provincie nu op 300ha voor 2300 euro per hectare. Streven is naar 900ha te gaan. Het is duur omdat boeren gerst of tarwe tot in september moeten laten staan wanneer het bijna niet meer oogstbaar is. Wanneer een boer eerder maait en de stammetjes laat staan, dan heeft de boer opbrengst en de hamster dekking. Dit gaat helemaal op wanneer het een groter oppervlak betreft waar de hamster zich kan verschuilen, zoals bij de Gulpener bierbrouwerij. Er gingen stemmen op eerst een proef in Zeeland te doen omdat daar een geschikte oogstmachine stond, maar de gedeputeerde heeft erop aangedrongen het in de Limburgse heuvels te doen. De eigen machines bleken gewoon hoger in te stellen. Er zijn veel voorbeelden voor effectievere PAS-maatregelen en betere verdienmodellen. Voortzetting van het natuurbeleid op de huidige voet maakt het op termijn onhoudbaar. Bij agrarisch natuurbeheer krijgt een boer een vergoeding om later te zaaien of oogsten; in de praktijk is het duurder dan natuurlijk natuurbeheer. Vroeger waren percelen kleiner en oogstten boeren niet tegelijkertijd, waardoor dieren de tijd hadden te verkassen. Schaalvergroting zorgt voor oogst van enorme oppervlakten en verarming van biodiversiteit. Het omklappen van goudgroene natuur naar beken helpt dieren aan meer refugium doordat natuur zich smal tientallen kilometers uitstrekt door landelijk gebied.

CDA (Tegels) vraagt of het omklappen naar natuur op vrijwillige basis gaat gebeuren.

Gedeputeerde Van der Broeck antwoordt dat onteigening in Limburg nog nooit is ingezet voor natuur, alleen voor water en wegen. Het kan zijn dat het waterschap vanuit het waterbelang dit instrument inzet, maar het is niet de insteek van de provincie. Voor boeren is het aantrekkelijker mee te werken en jongvee te laten grazen op afgewaardeerde natuur dan steeds vaker te moeten lobbyen in Den Haag voor vergoeding van overstrooming. De gedeputeerde denkt dat het verbreden van kunstwerken niet nodig is, maar dit is een vraag voor het waterschap. Het betreft eerder een bergingsopgave van enkele weken om het water kwijt te raken dan heel veel ineens. Het idee is om 400ha op deze wijze om te klappen.

GroenLinks (Brugman) kreeg de indruk dat het waterschap al een rekensom over budget klaar had. Is het al geregeld?

Gedeputeerde Van der Broeck is in gesprek met het waterschap, maar kan pas die kant opgaan na vaststelling van de Natuurvisie en PiO.

VVD (Nijskens) is benieuwd of GroenLinks voor robuustere natuurzones langs beken is.

GroenLinks (Brugman) is er zeker van dat het rondom beken robuuster zal worden, maar wijst erop dat op andere plaatsen hectares verdwijnen wat tot verarming kan leiden.

Gedeputeerde Van der Broeck gaf de vorige commissie al aan uit te zoeken om hoeveel hectare het gaat op welke plek en wat de gevolgen zijn. De informatie komt voor de PS-vergadering naar de Staten.

Gedeputeerde Van der Broeck begrijpt dat PvdA in een politieke identiteitscrisis zit tussen liberalisme en socialisme. De middenweg is dan het beste.

VVD (Nijskens) wijst erop dat het doel van biodiversiteit verankerd is in de wet. De weg ernaartoe kan liberaal zijn.

Gedeputeerde Van der Broeck kiest voor de weg van subsidiariteit. Hij heeft de indruk dat fracties het over 85% eens zijn en allemaal van natuur houden. De verschillen zitten op terreinen als jacht. **Collega Geurts gaf aan schriftelijk terug te komen op de bijdrage van toerisme en recreatie aan Nationale Parken.** Een bedrijfsuitbreiding gaat vaak gepaard met natuurcompensatie en dient zowel economische versterking als het natuurbeleid. Natuurcompensatie wordt bij voorkeur in goudgroene natuur ingezet. Natuur is niet de enige indicator van succes van de Natuurvisie, het college pakt het in de volle breedte op. Het is aan de faunabeheereenheden om in de nieuwe samenstelling met maatschappelijke organisaties een gebied te kiezen dat jachtvrij zou zijn; Brunssumerheide lijkt geschikt. Sober beheer kan ook wanneer de gronden om Natura2000-gebieden zijn omgevormd naar natuur en het vermessingsprobleem is opgelost. Stoppen met regionale landbouw daar is al een grote stap, het opzetten van grondwater is een tweede. Het stapsgewijs toewerken is soberder dan het in een keer afwaarderen van grond en het verwijderen van een boer. Richting SP antwoordt de gedeputeerde dat er veel geld vanuit het Provinciefonds naar natuur gaat, echt eigen geld komt alleen binnen via provinciale opcenten. De einddatum van 2027 wordt niet opgerekt, hard werken is nodig om het te halen. De gedeputeerde herkent zich niet in het beeld van te weinig ruggengraat om uitbuiten van natuur tegen te gaan. Het is juist een positieve tijd van verinnerlijking van natuur door de omgeving meer te betrekken. Een voorbeeld is om bij Alteveer de bevolking te laten kiezen voor schapen in plaats van runderen en het ze ook te laten regelen met de boer. Dit zijn voorzichtige nieuwe stappen en het zal ook best een keer fout gaan. Natura2000-gebieden worden echt verschoond van uitbuiting. De gedeputeerde raadt af over een paar jaar nieuwe Natura2000-gebieden aan te vragen. Het is niet nodig om het Wormdal te versterken, de status Natura2000 kan eerder belemmerend werken.

SP (Visser) ziet dat graag toegelicht. Aan de Duitse kant is het al een Natura2000-gebied, is het dan niet

verplicht dit ook aan de Nederlandse zijde te doen?

Gedeputeerde Van der Broeck zou graag zien dat er meer tijd was gegund om Natura2000-gebieden te ontwikkelen om met minder geld dezelfde doelen te kunnen realiseren. Zo zijn bij De Peel miljoenen euro's uitgegeven aan hooglandveen met dammen en kleischermen terwijl het een polder is. De wethouder ziet liever meer natuurlijke natuur.

SP (Visser) begrijpt dat punt, maar ziet het verband met het Wormdal niet. Wil de wethouder met zijn medewerkers kijken naar de mogelijkheid dit toch een Natura2000-gebied te maken?

Gedeputeerde Van der Broeck wil met alle plezier naar het Wormdal kijken, maar vindt Natura2000 een middel en geen doel. In zilvergroeene natuur komt geen stedelijke ontwikkeling en bestaande natuur blijft behouden, of er nou regels zijn of niet. Dit wordt vastgelegd in de verordening. Het is absoluut een vraag of agrarisch cultuurlandschap bij schaalvergroting behouden kan blijven. In Zuid-Limburg gaan GS volop met biologische boeren aan de slag. De vorm en omvang van schaalvergroting zullen hier anders en minder zijn, waardoor veel historisch agrarisch cultuurlandschap behouden blijft. De gedeputeerde vindt dat stedenbouwers te weinig doen met groen in de stad en kaartte dat ook aan bij presentaties van architecten in Den Haag, die met plannen voor een metropool zonder bomen kwamen. Het klimaatadaptatieplan en het omklappen van beken moeten een link krijgen met de stad, want wat daar teveel valt moet via de beken worden afgevoerd. In IPO-verband is er beleid op wolven. Nederland zou drie roedels aan kunnen. De gedeputeerde herinnert zich niet een nota beloofd te hebben over het Nationaal Landschap Zuid-Limburg, wel om in het kader van Limburgse Land- en Tuinbouw Loont (LLTL) met een plan te komen om biologische landbouw een push te geven. Dit is goed te combineren met het Nationaal Landschap.

Gedeputeerde Van der Broeck informeert PS over het plan biologische landbouw een push te geven in het kader van LLTL.

Tweede termijn

VVD (Nijskens) antwoordt richting GroenLinks dat 50.000ha natuur op een totaaloppervlak van 220.000ha inderdaad 23% is. VVD vindt iedere geschrapte regel meegenomen en wil de vrijstellingen in jacht en schadebestrijding behouden. Blijkt het niet te werken, dan kan de provincie altijd nog ingrijpen. De gedeputeerde haalt een voorbeeld aan van besparingen op agrarisch natuurbeheer, die niet gelden voor de zogenoemde hogeschoolnatuur. Wordt de bezuiniging daar niet op toegepast? Het verschuiven van subsidies zou verstandig zijn. Bestrijding van de vos moet aandacht krijgen in gebieden nabij leefgebieden van hamsters. VVD is in grote lijnen tevreden met de beantwoording en pleit voor een bespreekstuk.

CDA (Tegels) sluit bij de laatste opmerking aan. Drie vragen staan nog open. Wanneer gaat de provincie inderdieneffecten merken? Kan het takenpakket van de Groene Brigade voor de Statenvergadering worden aangeleverd? CDA stemt in met TBO's in gesprek te gaan om jachtvergoedingen betaald door lokale wildbeheereenheden te voorkomen en ziet uit naar de terugkoppeling. Eventueel kunnen andere middelen worden ingezet.

Partij voor de Dieren (Plusquin) lijkt een jachtvrij gebied op de Brunssumerheide een sigaar uit eigen

doos; dit is al jachtwij tenzij. Beter is het een gebied met wilde zwijnen te kiezen. Bevers zijn een zwaar beschermde soort. Welke preventieve maatregelen zijn genomen? Wat vinden de Limburgse bevolking en Faunabescherming van de uitlatingen?

CDA (Tegels) is benieuwd of Partij voor de Dieren hierover zelf met organisaties heeft gesproken.

Partij voor de Dieren (Plusquin) kan niet voor Faunabescherming spreken en zal dit laten weten. Erkende organisaties zouden tellingen moeten borgen net als in andere provincies. Tellingen door fauna- en wildbeheereenheden zijn niet te controleren. Waar komt het geld voor soortenbescherming vandaan en waarom zijn er geen plannen per soort? De fractie gaat ervan uit dat een meerderheid vindt dat GS de motie over jacht moeten respecteren en kondigt een amendement aan om de geschrapte zin alsnog op te nemen.

VVD (Nijskens) wijst erop dat de PvdA de motie steunde onder voorwaarde dat de provincie erover gaat.

Partij voor de Dieren (Plusquin) weet dat er meerdere interpretaties zijn en komt in de volgende commissievergadering met het onderzoek van professor Bastmeijer.

CDA (Tegels) is benieuwd waaruit zou blijken dat de wetgeving voor meerdere interpretaties vatbaar is.

Partij voor de Dieren (Plusquin) verwijst naar het te bespreken onderzoek van professor Bastmeijer, waarin meer onderzoeken en adviezen zijn meegenomen dan GS noemen. Het blijft bijzonder dat jagers subsidie krijgen om hun hobby uit te voeren. De fractie houdt het hart vast als de toelatingseisen van de jagersvereniging versoepeld worden; het regent nu al klachten. Partij voor de Dieren stelt schriftelijke vragen over de Groene Brigade die de gedeputeerde hopelijk mee kan nemen.

PVV (Van Soest) zag in de uitzending van Radar, genoemd in de Natuurvisie, dat een libellendeskundige stelt dat natuur is gedegradeerd tot een gazon en dat de politiek er geen aandacht voor heeft. Is het zinvol deze spreker uit te nodigen wanneer het gaat over branding?

D66 (Van Dommelen) vindt de opmerking dat de provincie een hobby zou subsidiëren niet passend; dan zijn fanfares, harmonieën en Natuurmonumenten vast ook hobby's. D66 pleit nogmaals voor afschaffing van de uitzondering van verplichte aanmelding bij een wildbeheereenheid, die nu geldt voor jagers met een jachtakte die een overeenkomst hebben gesloten met een grondeigenaar voor een gebied van 40ha. Het is de bedoeling dat de wildbeheereenheid coördineert en controleert en dan moeten er geen witte vlekken ontstaan. Een extra voorwaarde bij het verlenen van vrijstelling kan een eind maken aan deze uitzondering.

SP (Visser) vraagt of D66 jagersverenigingen gelijkstelt aan harmonieën.

D66 (Van Dommelen) weet dat Partij voor de Dieren jagen een hobby noemt, maar denkt daar anders over.

Partij voor de Dieren (Plusquin) blijft zich erover verbazen dat D66 in het verkiezingsprogramma tegen hobbyjacht is en nu niet.

D66 (Van Dommelen) stelt dat in het verkiezingsprogramma staat dat jagen geen hobby is.

GroenLinks (Brugman) beaamt dat de wet op meerdere manieren uit te leggen is en zoekt juist naar mazen en rekbaarheid om jurisprudentie te bereiken. Het onderzoek van de Partij voor de Dieren kan nadere informatie opleveren; daar zouden PS niet tegen moeten zijn. Het klinkt mooi dat iedereen van de natuur houdt en graag wandelt, maar de provincie laat veel over aan boeren in deze nota. In de wandelgangen klinkt het echter dat boeren moeten boeren. Het lijkt een nota van gedeputeerde Koopmans. Er klinken geluiden dat de Natuurvisie zorgt voor een stap terug in de tijd van tien jaar. Uit de monitoring zal blijken hoe het uitpakt.

CDA (Tegels) vraagt hoe GroenLinks de kwaliteit van het werk van TBO's beoordeelt.

GroenLinks (Brugman) heeft de indruk dat die heel goed werk doen. De fractie is bezorgd of agrarisch natuurbeheer wel past bij wat onder natuur verstaan wordt.

CDA (Tegels) vraagt of het om agrarisch natuurbeheer gaat of natuurbeheer door agrariërs.

GroenLinks (Brugman) gaat het om beide. In gebieden met agrarisch natuurbeheer blijkt het niet goed te gaan met de biodiversiteit. Verschillende organisaties maken zich zorgen over beide beheervormen. Veel zienswijzen hebben echter niet tot wijzigingen geleid. GroenLinks herinnert eraan dat voor de verkiezingen iedereen het manifest met natuurbeheerders omarmde. Het manifest is alleen genoemd in de literatuurlijst, inhoudelijk is er weinig van terug te zien. Het bezuinigen van 12 miljoen euro moet geen doel op zich zijn, besparingen kunnen na een aantal stapjes op termijn blijken. De provincie gooit bakken met geld naar Maastricht Aken Airport en daar heeft niemand het over verdienmodellen. Jammer genoeg pleit de gedeputeerde niet voor zowel meer geld voor natuur als meer kwaliteit. Is het met de nulmeting en monitoring straks mogelijk om echt te beoordelen of boeren net zo goed beheren als TBO's? En is er een stok achter de deur als dat resultaat uitblijft? GroenLinks acht de slagingskans gering. Tot slot is er gevraagd naar de link met klimaatdoelen.

PvdA (Kuntzelaers) wil weten of het schrappen van de zinsnede over het waarborgen dat geen jacht zonder noodzaak plaatsvindt betekent dat het omgekeerde waar is: dat jacht zonder noodzaak mogelijk blijft. Wanneer er nu geen jacht zonder noodzaak plaatsvindt in de praktijk, dan zou de zin gehandhaafd kunnen blijven. Vindt er wel jacht zonder noodzaak plaats en is dat wettelijk geregeld, dan is het prima om de zin te schrappen.

SP (Visser) wijst erop dat organisaties die toezicht en handhaving uitvoeren vaak letterlijk en figuurlijk ver uit elkaar liggen. Kan de provincie ervoor zorgen dat communicatie, samenwerking en afstemming ontstaat? Is het toegestaan de beschermde bever af te maken? De producent van biologische appelstroop zou veel kunnen leren van de Gulpener bierbrouwerij, die rechtstreeks afspraken maakt met agrariërs en niet naar Duitsland hoeft te gaan. Genoeg mensen uit de omgeving zullen graag appels leveren aan een lokale vaste afnemer en ook bereid zijn tot biologische teelt. Helaas blijft voorop staan dat er minder geld is voor natuur. Het blijft merkwaardig dat de gedeputeerde wil bereiken dat er in zilvergroene natuur geen stedelijke ontwikkeling plaatsvindt en wel behoud, maar dat hij er geen regel over op wil nemen. Dit blijft een open einde. Ook blijft er een discrepantie bestaan tussen behoud van

agrarisch cultuurlandschap en intensivering. Jammer genoeg staat het Manifest van Herkenbosch niet op de literatuurlijst. Een jaar of acht geleden is nog een prachtig boek uitgekomen over de Landschapsvisie Zuid-Limburg. SP heeft de nota Meerjarenprogramma Nationaal Landschap Zuid-Limburg niet terug kunnen vinden, deze zou eind 2016 beschikbaar zijn.

Gedeputeerde Van der Broeck stelt voor in kleiner comité met D66, CDA en VVD door te spreken over vrijstellingen.

SP (Visser) wordt ook graag uitgenodigd.

Gedeputeerde Van der Broeck spreekt graag wat dieper door met partijen die er een punt van hebben gemaakt om het daarna met PS te delen, die uiteindelijk eventuele wijzigingen vaststellen.

Gedeputeerde Van der Broeck bespreekt met D66, CDA en VVD vrijstellingen en informeert daarna PS, die besluiten over eventuele aanpassingen.

Gedeputeerde Van der Broeck vervolgt dat de bezuinigingen geen kaasschaaf zijn van een generieke korting, maar heel gericht. Wellicht krijgen sommige natuurdoeltypen geen vergoeding meer, anderen wat minder en anderen juist wat meer. Doelrealisatie staat voorop. Het klopt dat in aanliggende gebieden ook maatregelen nodig zijn, zoals met de vos en de hamster. Dit wordt geregeld in faunabeheerplannen.

T2650 Gedeputeerde Van der Broeck zegt toe de commissie in de zomer van 2017 te informeren over inverdieneffecten met een overzicht met voorbeelden.

Gedeputeerde Van der Broeck levert voor de PS-vergadering het takenpakket van de Groene Brigade.

Gedeputeerde Van der Broeck is in principe voor behoud van de Groene Brigade, maar wil wel steeds kijken of optimalisatie nodig is. Zo krijgen wildbeheereenheden een schaalvergroting. De gedeputeerde heeft al aangegeven in gesprek te zullen gaan met TBO's. Preventieve maatregelen gaan vooraf aan bestrijding. Tegen bevers zullen eerst rasters worden geplaatst. Geld voor soortenbescherming komt uit de pot voor de integrale ontwikkelopgave (200 miljoen euro). Er zijn afzonderlijke soortenbeschermingsplannen, Partij voor de Dieren is welkom om deze door te komen nemen. Het is aan PS om al dan niet de libellendeskundige van Radar uit te nodigen. De gedeputeerde deelt niet de opvatting dat de provincie natuur aan het verkwanselen is, het gaat juist om stappen naar toekomstbestendig natuurbeleid.

PVV (Van Soest) denkt dat het nuttig kan zijn in het kader van branding, omdat deze deskundige negatief schrijft over het onderwerp natuur.

Gedeputeerde Van der Broeck laat het uitnodigen over aan de commissie en schuift dan aan.

CDA (Tegels) oppert externe partijen uit te nodigen voor de evaluatie over een of twee jaar.

PVV (Van Soest) vindt dat een prima aanvulling.

Gedeputeerde Van der Broeck antwoordt D66 dat het niet hoeven melden bij een wildbeheereenheid een Rijksvrijstelling is die niet in de cirkel van provinciale beïnvloeding valt. Daarom kan het opgenomen worden in het faunabeheerplan, maar niet in de verordening. Dit komt terug in het bilaterale gesprek met de drie fracties. GroenLinks noemt de bezuiniging geen doel op zich, maar het is wel kaderstellend. De gedeputeerde had de portefeuille niet aangenomen als hij het onhaalbaar achtte. De vorige periode overwoog de gedeputeerde al om geld vrij te spelen. Het natuurbeleid is nu gedownsized, maar toekomstvaster dan ooit. De stok achter de deur bij beheersvergoedingen is monitoring en eventuele korting. Klimaatadaptatie hangt samen met het omklappen naar beken. Decennialang zijn waterschappen ingericht op droogte, nu komt ook extreme regenval voor. Binnenstedelijk valt 10-30% van de regen, daar zal ook wat moeten gebeuren om water vast te houden. Het zou goed zijn architecten in de opleiding meer bij te brengen over groen in steden. Met TBO's is regulier overleg. De gedeputeerde ziet dat TBO's een slag aan het maken zijn om meer onderling af te stemmen door bijvoorbeeld gronden te ruilen. Het is wel een draaiende olietanker, net zoals bij alle natuurontwikkelingen. De suggesties over fruitboeren in Zuid-Limburg en het boek over het Nationaal Landschap zijn welkom. De kern van het schrappen van de zinsnede is dat de provincie niet de benuttingsjacht kan verbieden, daarom wordt het opgepakt in faunabeheereenheden en -plannen.

PvdA (Kuntzelaers) begrijpt dat de provincie zich aan wettelijke beperkingen moet houden. De fractie ging ervan uit dat het concept de toets der (juridische) kritiek had doorstaan en was daarom verbaasd dat de zinsnede naar aanleiding van de zienswijze is geschrapt. Theoretisch kan de zin gehandhaafd worden, omdat PS uitspraken het te willen beperken. Wettelijke beperkingen zullen die wil altijd definitief afgrenzen.

De voorzitter concludeert dat het voorstel als besprekstuk wordt doorgeleid naar de vergadering van PS op 11 november 2016.

Eerste termijn

VVD (Nijskens) vraagt een toelichting op de negatieve waarden in de geluidstabel.

PVV (Van Soest) wil weten of de provincie met deze wijzigingen voldoet aan de toetsingscriteria van de Raad van State.

Gedeputeerde Van der Broeck dankt de commissie nogmaals voor het agenderen van de nazending en heeft de kritiek zeker verinnerlijkt. Het betreft enkele mineure aanpassingen die na 14 september zijn ontdekt en ook tegemoetkomen aan zienswijzen. Dit vergemakkelijkt het proces bij de Raad van State.

De gedeputeerde komt terug op de vraag over geluidstabellen.

De voorzitter concludeert dat het voorstel als hamerstuk wordt doorgeleid naar de vergadering van PS op 11 november 2016.

De commissie voornoemd,

De commissiegriffier,

L. van Birgelen

De voorzitter,

M. Bosch